

Rosse stekeelstaart in Vlaanderen

verspreiding

mogelijkheden voor populatiebeheer

Tim Adriaens
21 juni 2011
stuurgroep invasieve exoten

inbo

Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
Research Institute for Nature and Forest

www.inbo.be

Inhoud

1. Verspreiding in Vlaanderen

- winter- en zomerwaarnemingen
- belangrijkste overwinteringsgebieden
- broedlocaties

2. Beheerscenario's

- preventie
- niets doen
- Ingrijpen op de populatie
 - reductie van het broedsucces
 - aantalreductie
 - afschot
 - reduceren voortplantingssucces
 - afvangst

Preventie van nieuwe introducties

- zeer kostenefficiënt (Owen et al. 2006)
- essentieel om de duurzaamheid van maatregelen en de efficiëntie van een beheerplan te verzekeren
- strategie rond
 - handel
 - dieren in gevangenschap
- Bern Conventie - Internationaal actieplan 2011-2015

Internationaal actieplan

APPENDIX II. Actions concerning Ruddy Duck in captivity

Goal: *avoid any new escape* of ruddy ducks to the wild in the Western Palearctic

General target: *phase out all captive populations* of ruddy ducks, if possible by 2020

Action 5 Prohibit the release of ruddy ducks from captivity

Action 6 Prohibit trade in ruddy ducks by 2013

Action 7 Monitor the status of ruddy ducks in captivity

Action 8 Encourage the sterilisation and/or elimination of ruddy ducks in captivity

Preventie van nieuwe introducties

- Aantal vogels in gevangenschap:
 - officiële collecties 300-500 ex (Beck et al. 2002)
 - niet-officiële: 200 ex (Owen et al. 2006)
- Aandeel ontsnapte dieren in populatie: onbekend
- Preventieplan:
 - overleg met sector vogelhouderij
 - private watervogelcollecties: informatiecampagne

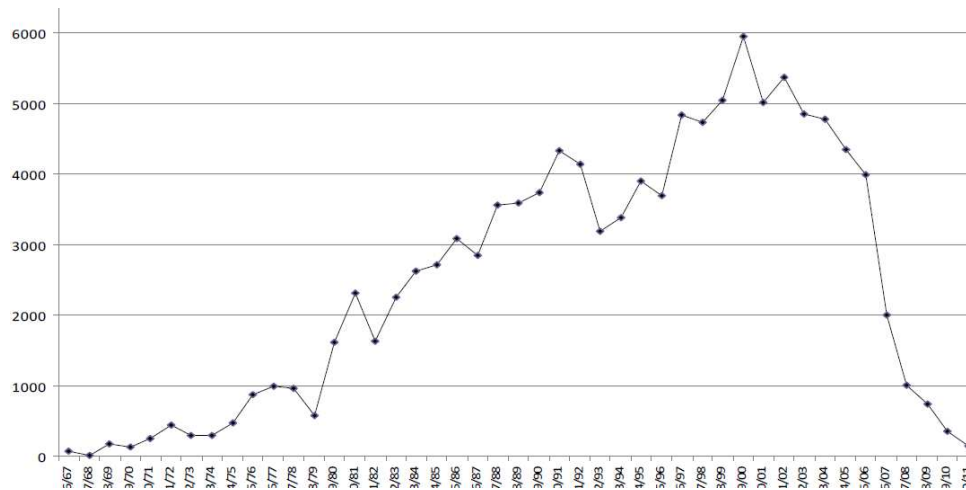
Preventie van nieuwe introducties

- mogelijkheden:
 - verbod ?
 - verplichte sterilisatie ?
 - registratie
- monitoring (Cranswick & Hall, 2010)
 - aantal collecties, exemplaren, kweek
 - aantal verhandeld
 - aanleg register
- handel
 - in EU: Wildlife Trade Regulation 338/97
 - Vlaanderen: geen cijfers?
 - opname in ontwerp KB / handelsverbod
beheerregeling / ontwikkeling positieflijst ?

Niets doen

- groei populatie tot bereiken draagkracht (broedplekken, voedsel)
- UK: + 18%/jaar (Hughes et al. 2004)
- Vlaanderen: ad-hoc ingegrepen bij eerste succesvolle broedgevallen (2009 Waaslandhaven)

Reduceren broedsucces

- eieren/nest vernietigen: nieuw broedsel (Baker *et al.* 1993)
- prikken: niet altijd even succesvol (French and Parkhurst 2001)
- oliën: arbeidsintensief, toegepast in UK
- gering effect op populatie-ontwikkeling op lange termijn bij langlevende soorten
- succes hangt vooral af van mate van inspanning

(Schekkerman *et al.*, 2000)

- niet efficiënt toe te passen voor rosse stekel:
 - nesten moeilijk te vinden
 - verstoring andere broedvogels

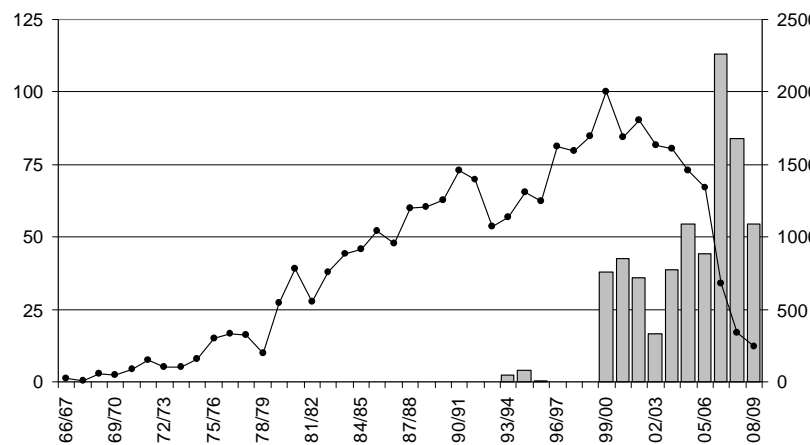

Aantalreductie door afschot

- tijdens het broedseizoen met afspelen geluid
- tijdens de winter vanop oever of boot

UK:

- afschot grote overwinteringsgroepen = sleutel tot snelle aantalreductie
- geweren (rifles en shotguns) met klein kaliber en geluidsdemping (verboden in Vlaanderen)
- grote plaatstrouw, ook na acties (Henderson, 2009)

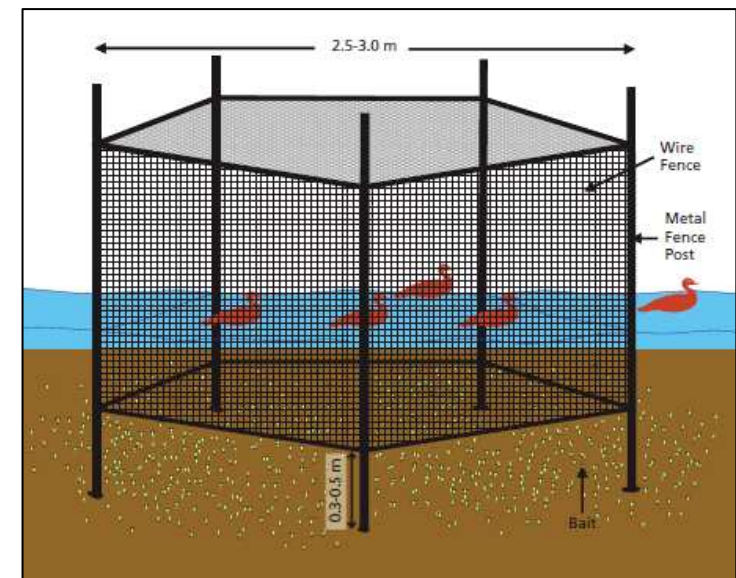
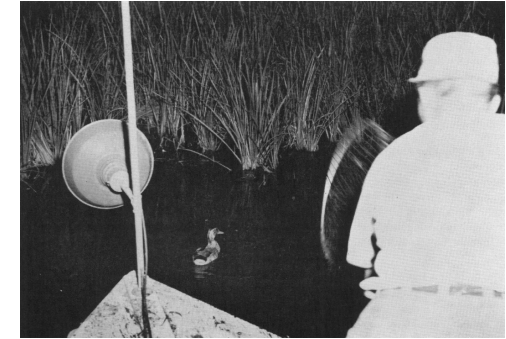

Verstoring

- gebruik boten is meer verstorend
- smient: frequentie van verstoring heeft grotere impact op het energiebudget van eenden dan de intensiteit van een verstorende activiteit (Townshend & O'Connor, 1993)
- herhaalde vluchtreflex vereist meer energie dan eenmalig wegvliegen
- effect van uitwijkmogelijkheden is belangrijk, voor krakeend en slobbeend doorgaans binnen straal van 3 km (Briggs, 2007)

Aantalreductie door afvangst

- gespecialiseerde methodes voor duikeenden
- afvangst met vallen
 - inloopkooi
 - dive-in traps
 - spiegelvallen
 - decoy traps
 - ...
- afvangst met netten
 - ondergedoken mistnetten
 - drijvende mistnetten
 - drive-by mistnetting
- afvangst met licht (Cummings & Hewitt, 1964)
- aandacht voor het 'natraject'

Conclusies

- Prioriteiten:
 1. voorkomen broedgevallen: kennis (potentiële) broedlocaties essentieel
 2. reductie overzomerende vogels (vooral april)
 - adulte vrouwtjes (en hybriden) eerst
 - in april: balts en begin broeden
 3. controleren overwinterende vogels (okt-feb)
- Methode: afschot, alternatieven zijn uit te proberen op locaties waar afschot onmogelijk is
- Beheer = maatwerk per locatie